

H O T Ă R Ă R E A nr.1-202/2025
cu privire la examinarea contestației Inspecției procurorilor, împotriva
Hotărârii Colegiului de disciplină și etică nr.3-64/2023 din 26.05.2023

05 iunie 2025

municipiul Chișinău

Examinând în ședință închisă contestația Inspecției procurorilor, împotriva Hotărârii Colegiului de disciplină și etică nr.3-64/2023 din 26.05.2023, audiind informația prezentată de către domnul Mihail Sorbala, Consiliul Superior al Procurorilor–

C O N S T A T Ă :

Prin Hotărârea Colegiului de disciplină și etică nr. 3-64/2023 din 26.05.2023, s-a încetat procedura disciplinară în privința procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Tatiana Russu.

La 05.06.2023, Inspecția procurorilor a înregistrat la Consiliul Superior al Procurorilor prin intermediul Colegiului de disciplină și etică o contestație împotriva Hotărârii nr. 3-64/2023 din 26.05.2023, solicitând casarea acesteia și adoptarea unei noi hotărâri, cu constatarea comiterii de către procurorul Tatiana Russu a abaterii disciplinare prevăzute de art.38 alin. a), b) și e) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură.

I. Circumstanțele reflectate în sesizarea cu privire la fapta ce poate constitui abatere disciplinară:

La 28.11.2022, procurorul în Serviciul protecție drepturi copii a Procuraturii Generale, Ludmila Brajnicova a înaintat Consiliului Superior al Procurorilor o sesizare privind atitudinea neglijentă și lipsa de profesionalism din partea adjunctului interimar al procurorului-șef al Procuraturii raionului Briceni, Tatiana Russu, precum și din partea procurorilor în Procuratura raionului Briceni Ion Gherman și Ruslan Baraliuc.

Prin adresarea de referință, se invocă că urmare a examinării demersului deputatului în Parlament, Xxxxxx XXXXXXXXXX, membră a Comisiei Parlamentare Drepturile omului și relații interetnice, în care a menționat că la xx.xx.2022 pe portalul de știri „XXXXXXX” a fost publicat Interviuul video cu Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului, dna Xxxxxx XXXXXXXXXX, intitulat „*Respectarea drepturilor omului în Republica Moldova - Injustiție în cazuri cu puternic impact emoțional: abuz, violență, tortură*”, în care a fost indicat că „*un copil dintr-un centru de plasament din țară ar fi fost violat de un coleg mai mare*”. *Autoritățile tutelare responsabile au ignorat acest comunicat, care mai târziu a ajuns în atenția Poliției și Procuraturii, toți s-au eschivat, au declarat că nu sunt probe și în procesul de judecată practic nici nu a ajuns acest caz*”, s-a constatat că la xx.xx.2020, organul de urmărire penală al Inspectoratului de poliție XXXXXXXX a pornit urmărirea penală, în baza unei bănuieli rezonabile de comiterea infracțiunii prevăzute la art.172 alin.(1) din Codul penal.

La xx.xx.2020 Procuratura raionului Briceni a remis la Inspectoratul de poliție XXXXXXXX, pentru luarea unei decizii conform prevederilor art. 274 din Codul de procedură penală, raportul procurorului Ruslan Baraliuc, din xx.xx.2020, privind preținse acțiuni violente și comportamentul inadecvat ale elevului Liceului Teoretic XXXXXXXX, XXXXXXXX XXXX, precum și preținse acțiuni ilegale ale persoanelor instituției, care nu au declarat organelor competente despre faptele date.

La xx.xx.2020, organul de urmărire penală al Inspectoratului de poliție XXXXXX a pornit urmărirea penală în cauza nr. xxxxxxxxxxxx, în baza unei bănuieli rezonabile de comiterea infracțiunii prevăzute la art. 172 alin. (1) din Codul penal.

La xx.xx.2020, având la bază propunerea organului de urmărire penală, procurorul în Procuratura raionului Briceni, Ruslan Baraliuc a dispus clasarea urmăririi penale în cauza penală nr. xxxxxxxxxxxx, din lipsa faptului infracțiunii prevăzute la art. 172 alin. (1) Cod penal.

Autorul sesizării menționează că, în rezultatul controlului ierarhic, s-a stabilit că în cadrul urmăririi penale au fost comise mai multe omisiuni, care, în coroborare cu circumstanțele cazului în speță, reprezintă un viciu fundamental, dat fiind faptul că au fost limitate drepturile părții vătămate minore, care sunt garantate de art. 24 din Constituția Republicii Moldova, precum și de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, de a beneficia de o investigație efectivă a plângerilor lor cu privire la aplicarea rețelor tratamente și de avea acces liber la justiție.

Revenind la circumstanțele din cauza în speță, rezultă că procurorul Ruslan Baraliuc contrar prescripțiilor Convenției Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale (*Lanzarote*), încheiată la 25.10.2007, potrivit căreia „...organele de drept urmează să garanteze cercetarea eficientă a infracțiunilor privind abuzul sexual comis asupra copilului, respectând drepturile acestuia, abordând o protecție față de victime și asigurându-se că cercetările în procesele penale nu agravează trauma trăită de copil” și practica Curții Europene pentru Drepturile Omului (cauza *Stubbings și alții V. Regatului Unit* (cerere nr. 22083/93; 22095/93);, cauza *EG. contra Moldovei* (cerere nr. 53519/07) și cauza *P. V. contra Republicii Moldova* (cererea nr. 41086/12 din 26.10.2021), nu a efectuat o investigație eficientă minimă, care ar include toate cerințele de luare a măsurilor rezonabile de care dispune procurorul pentru a obține probe referitoare la faptele sesizate.

La fel, contrar prevederilor art. 19 alin. (3) și art. 254 alin. (1) din Codul de procedură penală, procurorul Ruslan Baraliuc nu a întreprins toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea completă, obiectivă și sub toate aspectele a circumstanțelor cauzei.

Astfel, nu a stabilit și nu a audiat martorii oculari: vânzătorul magazinului, în prezența căruia au avut loc acțiuni violente cu caracter sexual și învățătorul căruia a povestit partea vătămată minoră despre cele întâmplate. Nu s-a verificat dacă, la IP XXXXX, a fost înregistrat și examinat cazul vizat, fapt impus reieșind din declarațiile părții vătămate date în acest sens.

Contrar prevederilor art. 153 din Codul de procedură penală, procurorul Ruslan Baraliuc, constatând existența unor fapte contradictorii între doi specialiști în domeniul psihologiei, nu i-a audiat pentru a înlătura divergențele apărute.

De asemenea, contrar prevederilor art. 143 alin. (1), pct. 2) din Codul de procedură penală, procurorul Ruslan Baraliuc nu a dispus efectuarea expertizei medico-legale pentru a stabili gradul de gravitate și caracterul vătămarilor integrității corporale, inclusiv a acțiunilor violente cu caracter sexual.

Astfel, procurorul Ruslan Baraliuc nu s-a expus asupra acțiunilor pretins ilegale a persoanelor responsabile de protecția drepturilor copilului, cu toate că, din raportul din xx.xx.2020 privind sesizarea organului de urmărire penală al Inspectoratului de

poliție XXXXXX s-a menționat despre acest fapt. Drept consecință în privința responsabililor de protecție a drepturilor copiilor nu a fost inițiată procedura contravențională în temeiul, art. 65 din Codul contravențional.

Explică autorul sesizării că, apreciind deficiențele consemnate, deoarece aspecte importante ale incidentelor reclamate au rămas neelucidate, la xx.xx.2022 Procurorul General interimar a dispus anularea ordonanței de clasare a urmăririi penale din xx.xx.2020, emisă de către procurorul în Procuratura raionului Briceni, Ruslan Baraliuc, cu reluarea urmăririi penale pe caz.

În adresarea de referință se mai invocă că, la data de xx.xx.2021, în Procuratura raionului Briceni a parvenit demersul Avocatului Poporului pentru Drepturile Copilului, XXXXX XXXXXXXX, în interesele copilului XXXXXX XXXX, prin care a solicitat reluarea examinării circumstanțelor de abuz sexual comis asupra acestuia, precum și examinarea legalității acțiunilor/inacțiunilor autorităților publice locale responsabile pentru asigurarea măsurilor de protecție a copilului XXXXXX XXXX.

La xx.xx.2021, procurorul, adjunct-interimar al procurorului-șef al Procuraturii raionului Briceni, Tatiana Russu, contrar prevederilor art. 270 alin. (1), pct.5 din Codul de procedură penală, a remis demersul vizat Inspectoratului de poliție Briceni, pentru examinare și adoptarea hotărârii prin prisma prevederilor art. 274 din Codul de procedură penală, care a fost înregistrat în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni la xx.xx.2021 (peste 30 de zile), fiind ignorate prevederile art. 274 (3¹) din Codul de procedură penală.

La xx.xx.2022 (peste 29 zile, contrar prevederilor art. 274 alin. (3¹) din Codul de procedură penală), având la bază propunerea organului de urmărire penală, procurorul Ion Gherman, a refuzat în începerea urmăririi penale, cu clasarea procesului penal, din motivul că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

În urma analizei materialelor procesului penal, autorul sesizării a constatat că, examinarea de către organul de urmărire penală a circumstanțelor menționate în demersul Ombudsmanului Copilului XXXXX XXXXXXXX, s-au limitat doar la anexarea xerocopiilor din cauza penală nr. xxxxxxxxxxxx, pornită în temeiul art. 172 alin.(1) din Codul penal, fără a întreprinde toate măsurile prevăzute de lege pentru cercetarea completă, obiectivă și sub toate aspectele a circumstanțelor cauzei, conform prevederilor art.19 alin.(3) și art. 254 alin. (1) din Codul de procedură penală.

Mai mult, potrivit materialelor procesului penal rezultă că procurorul Ion Gherman nu a luat în considerație că s-a omis investigarea pretinsei aplicare a comportamentului degradant asupra copilului aflat în custodia statului, și a adoptat o decizie întemeiată pe presupuneri, care se referă mai degrabă la descrierea fenomenului torturii, tratamentului inuman și degradant prin prisma legislației naționale, internaționale și a practicii judiciare decât la cazul cercetat, cu toate că, conform prevederilor art. 270 alin.(1), pct. 5) din Codul de procedură penală, competența de a examina cazurile ce conțin alegerii de tortură, tratament inuman sau degradant îi revine, în mod exclusiv Procuraturii.

Astfel, procurorul, nu a examinat acțiunile persoanei reclamate prin prisma art.166¹ din Codul penal și nu a atribuit acesteia o calitate procesual-penală, nu a audiat-o detaliat cu referință la circumstanțele cazului investigat, precum și nu a întreprins acțiuni în scopul posibilității audierii altor copii care frecventau același liceu. Nu a verificat declarațiile victimei minore la locul infracțiunii. Nu a stabilit și

audiat persoanele din cadrul instituției de învățământ, care ar putea confirma/infirma circumstanțele cazului.

De asemenea, în pofida prevederilor art.60 alin.(1¹) și art.143 alin.(1) pct.3¹ din Codul de procedură penală, procurorul nu a dispus efectuarea expertizei stării psihice a persoanei, cu formularea întrebărilor specifice investigării cazurilor de tortură, tratament inuman și degradant, care sunt imperative pentru efectuare în cadrul procesului penal, întru respectarea asigurării unei investigații eficiente și bazate pe probe. Prin această omisiune, a limitat dreptul părții vătămate la accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil.

Autorul sesizării explică faptul că, reieșind din lacunele constatate, prin ordonanța adjunctului Procurorului General interimar din xx.xx.2022, a fost dispusă anularea ordonanței de clasare a urmăririi penale din xx.xx.2020, emisă de către procurorul în Procuratura raionului Briceni Ruslan Baraliuc din xx.xx.2022, și începerea urmăririi penale în baza art.166¹ alin. (2), lit.a) din Codul penal.

Consideră că, omisiunea realizării măsurilor ce se impun în scopul constatării circumstanțelor care au importanță pentru cauză la capitolul administrarea și aprecierea probelor conform prevederilor art.100-101 din Codul de procedură penală, denotă îndeplinirea necorespunzătoare de către procurorul, adjunct-interimar procurorului-șef al Procuraturii raionului Briceni, Tatiana Russu și procurorul în Procuratura raionului Briceni, Ion Gherman a atribuțiilor sale prevăzute de legislație.

Astfel, încălcările admise de către procurorul, adjunct-interimar al procurorului-șef al Procuraturii raionului Briceni, Tatiana Russu, procurorul în Procuratura raionului Briceni, Ion Gherman și procurorul în Procuratura raionului Briceni, Ruslan Baraliuc, constituie abateri grave de la legislația în vigoare, care au condiționat limitarea dreptului părții vătămate minore, aflate în custodia statului la acces liber la justiție, precum și dreptul la un proces echitabil.

În virtutea prevederilor art.45 alin.(1) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, adresarea de referință a fost transmisă, conform competenței, Inspecției procurorilor, pentru examinarea acțiunilor procurorului nominalizat, prin prisma criticilor formulate de către autorii sesizării.

II. Circumstanțe stabilite în cadrul verificării sesizării disciplinare de către Inspecția procurorilor:

Urmare a verificărilor efectuate de către inspectorul din cadrul Inspecției procurorilor, la xx.xx.2023, a fost adoptată decizia în care au fost reținute toate argumentele reflectate în sesizarea disciplinară de referință, menționându-se că acestea și-au găsit confirmare prin dovezile administrate.

Potrivit argumentelor Inspecției procurorilor, procurorul Tatiana Russu, prin acțiunile/inacțiunile sale a încălcat prevederile art. 1 alin. (2), art. 270 alin.(1) pct.5), art. 274 alin. (3¹) din Codul de procedură penală și principiului supremației legii, prevăzut în pct. 6.1.1, 6.1.2, 6.1.4 și 6.1.5 din Codul de etică al procurorilor, potrivit cărora procurorul trebuie să respecte legislația națională și internațională la care Republica Moldova este parte, principiile judecării echitabile cum sunt prevăzute în art. 6 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului, actele normative ale Procuraturii, și ale organelor de autoadministrare a procurorilor. Totodată, procurorul trebuie să acționeze în mod echitabil și onest; să respecte drepturile și interesele legitime ale părților și participanților la proces, persoanelor fizice și juridice; să conștientizeze faptul că acționează din numele societății și în interes public și să

urmărească menținerea unui echilibru dintre interesul general al societății și drepturile fiecărui cetățean; să se asigure ca procedurile penale să opereze cât de rapid posibil, în concordanță cu interesele justiției. De asemenea, conform principiului imparțialității, prevăzut în pct. 6.4.1 din același Cod, potrivit căruia procurorul trebuie să respecte egalitatea tuturor persoanelor în fața legii, asigurându-le un tratament nediscriminatoriu, indiferent de naționalitate, origine etnică și statut social, sex, rasă, dizabilitate, avere, limbă, vârstă, religie, viziuni politice, orientare sexuală sau alte criterii.

Inspecția procurorilor a examinat acțiunile procurorului Tatiana Russu prin prisma abaterii disciplinare prevăzute la art.38 lit. a), b) și e) din Legea cu privire la Procuratură nr.3 din 25.02.2016 (în vigoare de la 01.08.2016), - îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu, neaplicarea sau aplicarea necorespunzătoare a legislației, dacă acest lucru nu este justificat de schimbarea practicii de aplicare a normelor stabilite în sistemul de drept și încălcarea gravă a legii, fapt pentru care urmează să fie sancționată disciplinar.

Prin Decizia din xx.xx.2023, Inspecția procurorilor a transmis materialele procedurii disciplinare în privința procurorului Tatiana Russu, Colegiului de disciplină și etică pentru examinare.

III. Constatările Colegiului de disciplină și etică:

Prin Hotărârea Colegiului de disciplină și etică nr.3-64/2023 din 26.05.2023, s-a încetat procedura disciplinară în privința procurorului în Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale, Tatiana Russu, pe motiv că nu s-a constatat comiterea unei abateri disciplinare.

În acest sens, Colegiul a constatat că, în cazul prezentat, materialul probator administrat atât în faza verificării sesizării, cât și în procesul examinării nemijlocite de către Colegiu, denotă cu certitudine că nu sunt întrunite toate elementele unei abateri disciplinare menționate supra.

Or, procurorul de caz, Tatiana Russu și-a desfășurat activitatea în baza principiilor legalității, imparțialității, integrității și independenței procesuale, care îi oferă posibilitatea de a lua în mod independent și unipersonal decizii în cauzele pe care le gestionează (art.3 alin.(4) din Legea cu privire la Procuratură), circumstanțe care nu pot servi temei pentru tragerea sa la răspundere disciplinară.

În ceea ce privește încălcarea prevederilor art. 270 alin. (1) pct.5) Cod de procedură penală, privind competența procurorului la examinarea infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, prevăzute de art.166¹ din Codul penal, potrivit căreia procurorul Tatiana Russu, contrar acestor prevederi a remis demersul vizat în speță la Inspectoratul de Poliție Xxxxx, pentru examinare și adoptarea hotărârii prin prisma prevederilor art. 274 din Codul de procedură penală. Demersul respectiv a fost înregistrat în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni la xx.xx.2021, fiind ignorate prevederile art.274 alin. (3¹) din Codul de procedură penală, Demersul respectiv care stabilește că, *în cazul în care în cuprinsul actului de sesizare sau constatare rezultă bănuirea de săvârșirea a unei infracțiuni prevăzute de art. 166¹ din Codul penal, procurorul urmează să decidă asupra acesteia corespunzător alin.(1) din prezentul articol, într-un termen ce nu va depăși 15 zile.* Cu toate acestea Colegiul a stabilit că, în exercitarea atribuțiilor de procuror ierarhic superior, în acord cu art. 53¹ Cod de procedură penală, dna Tatiana Russu, a acționat astfel, dat fiind faptul că, din start, din conținutul demersului rezulta prezența uneia

din circumstanțele care exclud urmărire penală pe faptul comiterii infracțiunilor prevăzute de art.166¹ Cod penal, prevăzut de art.275 Cod de procedură penală și anume: fapta nu întrunește elementele infracțiunii sus-menționate și automat decade aplicarea celorlalte norme procedurale și departamentale, care vizează competența exclusivă a procurorului la investigarea acestor cauze, precum și alte obligațiuni în acest sens (termen restrâns de examinare, dispunerea expertizelor necesare, raportarea subdiviziunilor Procuraturii Generale despre caz ș.a.).

Or, la luarea deciziei respective, dna Tatiana Russu a ținut cont de faptul că nici victima și nici personalul didactic nu dețineau calitățile speciale, prevăzute de lege, necesare pentru încadrarea acțiunilor acestora în temeiul art. 166¹ Cod penal.

Victima infracțiunii specificată la art. 166¹ alin. (2) Cod penal, poate fi nu doar persoana care se află sub arest sau care execută o pedeapsă privativă de libertate. Această calitate o poate avea și persoana reținută, percheziționată, adusă forțat, supusă unor măsuri de siguranță, supusă tratamentului psihiatric, supusă acțiunilor mijloacelor speciale etc., adică orice persoană supusă unor măsuri de constrângere având la bază exercițiul autorității publice.

Subiectul infracțiunii prevăzute de art. 166¹ alin. (2) Cod penal, este persoana fizică responsabilă care la momentul comiterii faptei a atins vârsta de 16 ani. Mai mult, subiectul infracțiunii în cauză trebuie să aibă una din următoarele calități speciale: 1) persoană publică; 2) persoană care, de facto exercită atribuțiile unei autorități publice; 3) oricare altă persoană care acționează cu titlu oficial; 4) oricare persoană care acționează cu consimțământul expres sau tacit al unei persoane care acționează cu titlu oficial.

Totodată, în practica judiciară a fost explicat statutul cadrelor didactice, fiind menționat că persoanele care execută atribuții pur profesionale (de exemplu, medicii, cadrele didactice, casierii etc.) nu sunt persoane publice, întrucât îndeplinirea acestor atribuții nu sunt producătoare de efecte juridice (adică, nu poate da naștere, modifica sau stinge raporturi juridice). Executând obligațiunile de natură profesională, astfel de persoane nu au cum să apară în postura de persoană publică. Numai în cazul în care, aceste persoane în prezența anumitor circumstanțe, ajung să exercite funcții producătoare de efecte juridice (de exemplu, să acorde drepturi sau să elibereze de obligații), activitatea „sub-administrativă” a medicilor, cadrelor didactice, casierilor etc. se poate transforma într-o activitate administrativă.

Astfel, procurorul Tatiana Russu, a considerat întemeiat că în acțiunile profesorilor din cadrul Centrului de plasament Xxxxxx și a personalului didactic al Liceului teoretic Xxxxxx, raionul Xxxxxx, nu sunt întrunite elementele infracțiunii prevăzute de art.166¹ Cod penal. Ultimii nu pot fi subiecți ai infracțiunii prevăzute de art. 166¹ alin. (2) lit. a) Cod penal, deoarece nu poartă statut de persoană care acționează cu titlul oficial și conflictele apărute dintre copilul Xxxxxx Xxxx și profesori, nu dau naștere la careva drepturi sau obligațiuni purtătoare de efecte.

Despre rezultatele examinării demersului a fost informată Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului, Xxxxxx Xxxxxxxx și Procuratura Generală.

În același timp, deși Inspekția procurorilor face trimitere la Decizia Curții Supreme de Justiție nr.4-1 ril-2/2021 din 03.02.2022, în sensul confirmării prezenței în acțiunile procurorului de caz, a semnelor abaterii disciplinare, sub aspectul omisiunii investigării faptelor cadrelor didactice în raport cu partea vătămată, Colegiul a remarcat în primul rând că, această decizie a fost adoptată ulterior emiterii deciziei

de către dna Tatiana Russu, de expediere a demersului pentru examinare către IP XXXXXX (xx.xx.2021). În al doilea rând a menționat că, prin această decizie, a fost respins ca inadmisibilă cererea de recurs în interesul legii, declarată de către Procurorul General al Republicii Moldova, privind pronunțarea unei decizii obligatorii prin care să se soluționeze problema de drept ridicată, în sensul recunoașterii persoanelor care fac parte din personalul de conducere, personalul didactic, personalul științific și personalul științifico-didactic din cadrul tuturor tipurilor de instituții de învățământ ca subiecți speciali ai componenței de infracțiune prevăzute de art.166¹ Cod penal, și doar în opinia separată, doi judecători se expun asupra recunoașterii cadrelor didactice drept subiecți speciali în sensul infracțiunilor prevăzute de art.166¹ Cod penal.

Tot aici, Colegiul a reiterat că prin decizia sus-menționată, Colegiul penal lărgit a subliniat că persoanele care execută atribuții pur profesionale (de exemplu medicii, cadrele didactice, casierii, etc.) nu sunt persoane publice, întrucât îndeplinirea acestor atribuții nu este producătoare de efecte juridice (adică nu poate da naștere, modifica sau stinge raporturi juridice). Executând obligațiile de natură profesională astfel de persoane nu au cum să apară în postura de persoană publică sau să acționeze cu titlu oficial.

Totodată, Colegiul de disciplină și etică a reținut că, deși legislația națională nu definește noțiunea de „persoană care acționează cu titlul oficial”, în literatura de specialitate, persoana care acționează cu titlul oficial se definește drept persoana care, deși nu este o persoană publică și nu este nici o persoană cu funcție de răspundere, nici persoană cu funcție de demnitate publică însă acționează cu titlul oficial, cum ar fi o persoană publică străină (în sensul prevederii de la alin.(1) art.123¹ Cod penal sau un funcționar internațional (în sensul prevederii de la alin.(2) art. 123¹ Cod penal, aici nefiind incluse persoanele care exercită atribuții pur profesionale, cum sunt profesorii.

Într-o altă ordine de idei, Colegiul de disciplină și etică a subliniat faptul că nu examinează legalitatea însăși a actelor dispuse în cadrul examinării petițiilor, în cadrul urmăririi penale, reprezentării acuzării în instanța de judecată, dar verifică și se expune asupra modului în care decide un procuror să acționeze într-o speță concretă și corespunderea acestui mod - legilor și actelor normative în vigoare ce reglementează conduita profesională a procurorului.

În acest sens, procurorul Tatiana Russu a indicat că, deși Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului XXXXX XXXXXXXX a fost informată despre termenul și modul de atac al ordonanței emise la data de xx.xx.2022, ordonanța în cauză nu a fost atacată în ordinea art.299¹ Cod de procedură penală.

Într-o altă ordine de idei, Colegiul a constatat că, prin ordonanța Adjunctului Procurorului General interimar, Eduard Bulat, din xx.xx.2022, a fost dispusă anularea ordonanței procurorului Ion Gherman din xx.xx.2022, cu începerea urmăririi penale pe cauza penală nr.xxxxxxxxxxx, conform elementelor componenței de infracțiune prevăzute de art.166¹ alin.(2) lit.a) Cod penal.

Totodată, de către procurorul din cadrul Procuraturii raionului Briceni, Sorin Dolghieri, care a exercitat urmărirea penală pe prezenta cauză penală, dat fiind faptul constatării unei circumstanțe care exclude urmărire penală - nu există faptul infracțiunii, în condițiile art.275 pct.1) Cod de procedură penală, prin ordonanța din xx.xx.2023, a fost clasat procesul penal în cauza penală respectivă.

La xx.xx.2023 Inspecția procurorilor a înregistrat la Consiliul Superior al Procurorilor prin intermediul Colegiului de disciplină și etică o contestație împotriva Hotărârii nr.3-64/2023 din 26.05.2023, solicitând casarea acesteia și adoptarea unei noi hotărâri, cu constatarea comiterii de către procurorul Tatiana Russu a abaterii disciplinare prevăzute de art.38 alin. a), b) și e) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură.

IV. Circumstanțele și motivele expuse în contestație:

În motivarea contestației depuse, Inspecția procurorilor a invocat argumente similare celor formulate în sesizare, menționând suplimentar că este inacceptabilă prestația profesională a procurorului Tatiana Russu cu referire la rolul său privind derularea urmăririi penale în această speță, nefiind posibilă invocarea justificării că în așa fel a fost exteriorizat raționamentul logico-juridic, bazat pe independența procesuală garantată de lege.

În cazul dedus analizei, conduita procesuală a procurorului Tatiana Russu nu se aliniază standardelor de profesionalism și rolului ce îi revine reieșind din atribuțiile prevăzute la art.52 din Codul de procedură penală și Instrucțiunea privind rolul și atribuțiile procurorilor-șefi ai subdiviziunilor Procuraturii Generale, ai procuraturilor specializate și teritoriale în exercitarea și conducerea urmăririi penale, aprobată prin ordinul Procurorului General nr.56/6/1 din 17.09.2021.

Inspecția procurorilor consideră că efectuarea controlului activității procurorului Tatiana Russu în speță nu reprezintă încălcarea principiului independenței decizionale a procurorului, după cum a motivat decizia luată Colegiul de disciplină și etică, dar urmărește scopul îmbunătățirii calității actului de justiție, a eficienței activității procurorului, performanței organizatorice a procurorilor.

În opinia Inspecției procurorilor, Colegiul de disciplină și etică nu a dat o apreciere probelor prezentate și neîntemeiat a ajuns la concluzia că, acțiunile procurorului Tatiana Russu nu constituie o abatere disciplinară.

V.Procedura în cadrul Consiliului Superior al Procurorilor:

a) Poziția inspectorului din cadrul Inspecției procurorilor:

În ședința Consiliului Superior al Procurorilor, Inspecția procurorilor a fost reprezentată de către inspectorul Constantin Miron, care a susținut argumentele formulate în contestația înaintată de către Inspecția procurorilor.

Suplimentar a menționat că potrivit Deciziei Plenului CSJ din 03.02.2022, Plenul a considerat că solicitarea formulată în recursul în interesul legii și anume „pronunțarea unei decizii obligatorii, prin care să se soluționeze problema de drept ridicată, în sensul recunoașterii persoanelor care fac parte din personalul științifico-didactic din cadrul tuturor tipurilor de instituții de învățământ ca subiecți speciali ai componenței de infracțiune prevăzută de art.166¹ Cod penal” nu a fost susținută prin prezentarea de către autorul cererii a deciziilor irevocabile în sensul constatării existenței unei practice judiciare neuniforme cu referire la persoanele indicate în calitate de subiecți a infracțiunii menționate.

În aceste condiții, Plenul CSJ a constatat că cererea de recurs în interesul legii, declarată de Procurorul General, nu corespunde exigențelor art.465¹ alin.(4) Cod de procedură penală, fiind respinsă ca inadmisibilă, deoarece nu întrunește cerințele de conținut, adică Instanța Supremă nu a examinat fondul și nu s-a expus dacă personalul didactic este sau nu subiect al infracțiunii de tortură.

Inspecția Procurorilor consideră că, procurorul urma să țină cont de prevederile art.7 alin.(1) din Codul de procedură penală potrivit căruia: „*Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile și normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova și ale prezentului cod*”. De asemenea conform alin. (2) al aceluiași articol stipulează că: *Dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.*

Totodată inspectorul a menționat că, prin scrisoarea cu nr.8/3-12d/2021-xxx din xx.xx.2021 semnată de către Șeful secției justiție juvenilă a Procuraturii Generale, Mariana Gornea, Avizul formulat de Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului în interesele minorului Xxxxxx Xxxx, cu privire la pretinse fapte de agresare sexuală precum și pretinse inacțiuni ale reprezentanților din cadrul autorităților teritoriale responsabile de asistarea și protecția drepturilor copilului, a fost expediat pentru examinare în ordinea controlului ierarhic superior. Prin rezoluția procurorului-șef al Procuraturii raionului Briceni, Ion Lozovan, a fost repartizată pentru examinare procurorului adjunct Tatiana Russu, care , însă, contrar art.53¹ CPP, fără a examina și să se expună prin ordonanță referitor la hotărârile și acțiunile organului de urmărire penală dar și a procurorului ierarhic inferior, a expediat materialele la Inspectoratul de Poliție Xxxxx, pentru examinare în baza art.274 Cod de procedură penală.

Astfel, inspectorul a explicat că, prin sesizarea din speță sunt invocate pretinse abateri disciplinare comise în cadrul activității procesuale, și anume emiterea actului din xx.xx.2021. În conformitate cu art. 40 alin.(2) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, în redacția în vigoare la data comiterii faptelor și până la data de 04.08.2023, termenul de tragere la răspundere disciplinară în cazurile respective era 3 ani. Ulterior, la 04.11.2023 prin efectul Legii nr.200/2023, termenele de tragere la răspundere disciplinară au fost suspendate, fiind reluate la data de 09.09.2024 (o perioadă de 10 luni și 5 zile), adică termenul se va prescrie la 07.09.2025.

Cu referire la încadrare, potrivit deciziei, dar și în contestația Inspecției din xx.xx.2023, s-a solicitat constatarea abaterii disciplinare prevăzute la lit. a), b) și e) din art.38 Legea nr.3/2016.

Având în vedere modificările operate, în timp, și anume prin Legea nr.200 din 31.07.2023, în vigoare din 04.08.2023, a fost abrogată lit. e), motiv pentru care, în prezent, nu poate fi incriminată procurorul.

Cu referire la lit. b), prin aceeași lege, s-a schimbat complet conținutul normei, motiv pentru care, la fel, nu pot fi incriminate procurorului abaterea, în redacția nouă – care are cu totul altă incriminare și care nu era prevăzută la data comiterii faptei.

Astfel, Inspecția procurorilor a solicitat admiterea contestației, conform motivelor și argumentelor invocate, inclusiv din alte motive, casarea Hotărârii Colegiului de disciplină și etică nr.3-64/23 din 26.05.2023, cu constatarea comiterii de către dna procuror Tatiana Russu a abaterii disciplinare prevăzute la lit. a) art. 38 din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, adică *îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu prevăzute la art. 6 alin. (3) și anume a obligațiilor prevăzute de lit.a),b),c),d)* și aplicarea sancțiunii disciplinare proporționale.

Poziția procurorului Tatiana Russu:

Procurorul Tatiana Russu a solicitat respingerea contestației formulate de către

Inspekția procurorilor, menționând că a expediat, în mod întemeiat pentru examinare, conform art. 274 din Codul de procedură penală, sesizarea parvenită la procuratură.

A explicat că, reieșind din conținutul acesteia a constat că nu au fost sesizați despre faptul că a fost comisă a infracțiune prevăzută la art. 166¹ Cod penal. În același timp, s-a reținut că personalul didactic nu este subiect special al infracțiunii respective.

De asemenea, a menționat că, corectitudinea soluției date se confirmă prin faptul că, în urma instrumentării cauzei penale care a fost pornită în baza art. 166¹ Cod penal, dosarul a fost ulterior clasat din motiv că nu există faptul infracțiunii.

Consideră că a acționat legal și nu a îndeplinit necorespunzător atribuțiile de serviciu.

VI. Cadrul normativ relevant cazului examinat:

Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură:

Articolul 2. Procurorul

Procurorul este persoana cu funcție de demnitate publică care exercită atribuțiile Procuraturii, prevăzute de Constituție, de prezenta lege, de alte acte legislative și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, și este numit în această funcție în modul prevăzut de prezenta lege.

Articolul 6. Drepturile și obligațiile procurorului

[...] (3) Procurorul este obligat:

a) să-și îndeplinească obligațiile de serviciu în conformitate cu Constituția, legislația Republicii Moldova și cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) să respecte prevederile actelor cu caracter normativ adoptate în cadrul Procuraturii;

c) să asigure respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului în exercitarea atribuțiilor sale;

d) să respecte regulile deontologice ale procurorilor și să se abțină de la fapte care ar discredita imaginea Procuraturii sau ar afecta prestigiul profesiei de procuror; [...]

Articolul 36. Răspunderea disciplinară

(1) Procedura disciplinară este aplicabilă procurorilor în funcție și procurorilor care și-au încetat raporturile de serviciu.

(2) Procurorii sunt sancționați disciplinar pentru comiterea abaterilor disciplinare prevăzute la art. 38, doar în cazul în care au fost săvârșite cu intenție ori cu neglijență gravă, conform art.38¹.

Articolul 37. Principiile procedurii disciplinare privind procurorii

Procedura disciplinară privind procurorii se bazează pe principiile: a) legalității; b)respectării independenței decizionale a procurorului; c) echității; d)proportionalității sancțiunii cu abaterea disciplinară comisă; e) transparenței.

Articolul 38. Abaterile disciplinare (*redacția în vigoare pînă la 03.08.2023*)

Constituie abatere disciplinară:

a) îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu;

b) neaplicarea sau aplicarea necorespunzătoare a legislației, dacă acest lucru nu este justificat de schimbarea practicii de aplicare a normelor stabilite în sistemul de drept; [...]

e) încălcarea gravă a legii. [...]

Articolul 40. Termenele procedurii disciplinare

[...] (2) Prin excepție de la prevederile alin. (1), în cazul comiterii unei abateri disciplinare în activitatea procesuală, termenul de tragere la răspundere disciplinară este de 3 ani de la data comiterii abaterii respective. În cazul constatării abaterii disciplinare prevăzute la art. 38 lit. e¹), termenul de tragere la răspundere disciplinară este de 1 an de la data devenirii irevocabile a hotărârii instanței naționale sau internaționale, dar nu mai târziu de 5 ani de la data comiterii abaterii respective (*varianta în vigoare pînă la 03.08.2023*).

Codul de etică al procurorilor (aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr.4 din 27 mai 2016).

6.1 Principiul supremației legii

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.1.1 să respecte legislația națională și actele internaționale la care Republica Moldova este parte, principiile judecății echitabile cum sunt prevăzute în articolul 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței Curții Europene pentru Drepturile Omului, actele normative ale Procuraturii, și ale organelor de autoadministrare a procurorilor;

6.1.2 să acționeze în mod echitabil și onest;

6.1.4 să respecte drepturile și interesele legitime ale părților și participanților la proces, persoanelor fizice și juridice;

6.1.5 să conștientizeze faptul că acționează din numele societății și în interes public, și se va strădui să mențină echilibrul dintre interesul general al societății și interesele și drepturile fiecărui cetățean.

[...]

6.4 Principiul imparțialității

Potrivit acestui principiu, procurorul trebuie:

6.4.1 să respecte egalitatea tuturor persoanelor în fața legii, asigurându-le un tratament nediscriminatoriu, indiferent de naționalitate, origine etnică și statut social, sex, rasă, dezabilitate, avere, limbă, vîrstă, religie, viziuni politice, orientare sexuală sau alte criterii [...].

Opinia nr. 13 (2018) a Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni: „Independența, responsabilitatea și etica procurorilor” din 23.11.2018:

Responsabilitatea procurorilor:

Punctual 46: Pentru a promova încrederea publicului, procurorii trebuie să fie independenți, dar și să se simtă responsabili.

Punctul 47: Se presupune că responsabilitatea procurorilor nu aduce atingere independenței lor. Deși independenți, procurorii sunt răspunzători, în cazurile și în maniera prevăzută de legislația națională:

- ei sunt supuși, după caz, *procedurilor disciplinare* care trebuie să se bazeze pe o lege în cazul unor încălcări grave ale îndatoririlor lor (neglijență, încălcare a obligației de păstrare a secretului, reguli anticorupție etc.), *din motive clare și întemeiate; procedurile trebuie să fie transparente, să aplice criterii stabilite și să se desfășoare în fața unui organism independent de executiv;* procurorii în cauză trebuie să fie audiați și trebuie să li se permită să se apere cu ajutorul consilierilor lor, să fie protejați de orice influență politică și să aibă posibilitatea de a-și exercita dreptul la recurs în fața unei instanțe; totodată, *orice sancțiune trebuie să fie necesară, adecvată și proporțională cu infracțiunea disciplinară.*

Convenția cu privire la drepturile copilului

Articolul 19 garantează dreptul copilului de a fi protejat împotriva oricăror forme de violență, vătămare ori abuz fizice sau mintale, de abandon sau de neglijare, de rele tratamente sau de exploatare, inclusiv abuzul sexual.

VII. Motivarea soluției:

Analizând în ansamblu circumstanțele procedurii disciplinare și evaluând explicațiile din ședința de examinare a contestației, urmare a procedurii de deliberare, Consiliul Superior al Procurorilor constată necesitatea admiterii contestației Inspecției procurorilor și casarea Hotărârii Colegiului de disciplină și etică, cu adoptarea unei noi hotărâri pentru soluționarea cauzei.

Pentru susținerea concluziei formulate, vor fi prezentate în continuare raționamentele de fapt și de drept care au fundamentat decizia Consiliului Superior al Procurorilor în această cauză.

Consiliul reține că, potrivit art. 40 alin. (1) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură (*redacția în vigoare până la 03.08.2023*), procurorul urma să fie tras la răspundere disciplinară în termen de 1 an de la comiterea abaterii, iar conform alin. (2) din aceeași lege, al aceluiași articol în cazul comiterii unei abateri disciplinare în activitatea procesuală, termenul de tragere la răspundere disciplinară a procurorului era de 3 ani de la data comiterii.

Prin Legea nr.200/2023 pentru modificarea unor acte normative (îmbunătățirea mecanismului de selecție, evaluare și răspundere disciplinară a procurorilor) a fost modificată, *inter alia*, Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, fiind vizate inclusiv subiecte cu privire la înființarea Inspecției procurorilor în subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, suspendarea procedurilor disciplinare aflate în derulare în cadrul ex-Inspecției procurorilor din subordinea Procuraturii Generale și a termenelor de tragere la răspundere disciplinară.

Legea nr.200/2023 a fost publicată în Monitorul Oficial nr.291-295 din 04.08.2023, însă, în partea funcționalității noii Inspecții a procurorilor, suspendarea procedurilor disciplinare aflate în derulare în cadrul ex-Inspecției procurorilor și a termenelor de tragere la răspundere disciplinară, s-a specificat expres faptul că legea vizată va intra în vigoare la expirarea a 3 luni de la data publicării, adică la 04.11.2023.

In concreto, în art.VI alin. (12) din Legea nr.200/2023 s-a dispus suspendarea procedurilor disciplinare aflate în derulare în cadrul Inspecției procurorilor, iar termenele de tragere la răspundere disciplinară se suspendă la expirarea a 3 luni de la data publicării prezentei *legi* (*n.a. – 04.11.2023*) și urmează a fi reluate de noua componentă a Inspecției procurorilor.

Subsecvent, Legea nr. 200/2023, a stipulat la art. VI alin. (13) că Inspecția procurorilor se consideră funcțională la numirea a cel puțin 4 inspectori.

Prin art. X din Legea nr. 226 din 31 iulie 2024 pentru modificarea unor acte normative (*aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției*), în vigoare din 05.09.2024, s-a abrogat alineatul (13) din art. VI al Legii nr.200/2023. Intrarea în vigoare a normei citate *supra* atrage după sine constatarea că Inspecția procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, în noua componentă (*de trei inspectori*), devine funcțională. Astfel, termenele de tragere la răspundere disciplinară suspendate la data de 04.11.2023, au fost reluate la 05.09.2024, prin efectul Legii nr. 200/2023.

Analizând procedura disciplinară în care este vizată procurorul Tatiana Russu, constatăm că abaterea disciplinară imputată acesteia a fost săvârșită la xx.xx.2021, data remiterii demersului Avocatului Poporului pentru Drepturile Copilului, Xxxxx Xxxxxxx, Inspectoratului de poliție Xxxxxx, pentru examinare și adoptarea hotărârii prin prisma prevederilor art. 274 din Codul de procedură penală.

Prin urmare, la acea dată, Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură stabilea la art. 40 alin. (2) că, în cazul comiterii unei abateri disciplinare în activitatea procesuală, termenul de tragere la răspundere disciplinară este de 3 ani de la data comiterii.

Astfel, la xx.xx.2025 - data examinării contestației, abaterea disciplinară comisă de către procurorul Tatiana Russu în activitatea procesuală nu este prescrisă.

În opinia Consiliului Superior al Procurorilor, Colegiul de disciplină și etică nu s-a expus și nu a dat o apreciere probelor prezentate în sesizare și în decizia Inspecției procurorilor, care au demonstrat comiterea de către procurorul Tatiana Russu a abaterii disciplinare imputate.

Din constatările Inspecției procurorilor, Consiliul Superior al Procurorilor a desprins trei categorii de pretinse încălcări imputabile procurorului Tatiana Russu, potrivit art. 38 lit. a), b) și e) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură.

Se notează că, în accepțiunea Legii nr. 200 din 31.07.2023, dispoziția art. 38 lit. a) a fost concretizată, prin stabilirea arealului de obligațiuni prevăzute la art. 6 alin.

(3) din legea cu privire la Procuratură, pentru a căror îndeplinire necorespunzătoare procurorul poate fi sancționat disciplinar.

În același context, modificarea adusă articolului 38 lit. b) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură, reflectă o extindere a normelor referitoare la abaterile disciplinare și reprezintă un pas către o definire mai precisă a comportamentului considerat inacceptabil pentru un procuror.

De altfel, abaterea disciplinară prevăzută la lit. e) art. 38 din Legea nominalizată a fost abrogată.

Așadar, având în vedere modificările operate la legea specială în partea ce vizează reglementarea abaterilor disciplinare, precum și ținând cont de constatările Colegiului de disciplină și etică, Consiliul notează că încălcările admise de procurorul Tatiana Russu în exercitarea atribuțiilor de serviciu urmează a fi încadrate conform unei singure abateri disciplinare, nefiind posibil, în speță, reținerea unui concurs ideal de abateri disciplinare.

Prin urmare, Consiliul apreciază că faptele procurorului vizat în procedura disciplinară se încadrează în abaterea disciplinară definită în Legea cu privire la Procuratura la art. 38 lit. a) - îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor de serviciu prevăzute la art. 6 alin. (3).

Abaterea disciplinară prevăzută la art. 38 lit. (a) reprezintă, *per se*, o normă juridică de trimitere la conținutul altei prevederi din același act normativ, care reglementează obligațiile procurorului în exercitarea atribuțiilor funcționale.

Consiliul Superior al Procurorilor consideră necesar a remarca că angajarea răspunderii disciplinare, inclusiv în cazul procurorilor, cere întrunirea cumulativă a elementelor abaterii disciplinare, și anume: obiectul - care constă în relațiile sociale privind contribuirea la înfăptuirea justiției; latura obiectivă - acțiunile ori inacțiunile contrare unei obligații procedurale, specifice cazului; latura subiectivă - care implică vinovăție, survenirea urmărilor prejudiciabile și legătura de cauzalitate între fapta ilicită și rezultatul produs.

Astfel, obiectul juridic al abaterii disciplinare îl reprezintă relațiile sociale care reglementează obligațiile de serviciu și normele de conduită ce trebuie respectate de procurori, având în vedere funcția pe care o exercită. Aceste relații sunt afectate de fapta procurorului implicat în procedura disciplinară.

Sub aspectul laturii obiective a abaterilor disciplinare prevăzute de art. 38 lit. a) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură, Consiliul Superior al Procurorilor reține că procurorul Tatiana Russu, fiind persoană cu funcție de demnitate publică și conștientizând rolul și importanța atribuțiilor ce îi reveneau în cadrul exercitării funcției de adjunct interimar al procurorului-șef al Procuraturii raionului Briceni, și-a îndeplinit necorespunzător obligațiile de serviciu prevăzute la art. 6 alin. (3) și anume, a obligațiilor prevăzute de lit. a),b),c),d).

Aceasta conduită relevă deficiențe în asumarea rolului de adjunct al procurorului-șef și contravine principiilor fundamentale ale statutului profesional al procurorului, consacrate prin Constituție și legislația națională aplicabilă.

Respectiv, Consiliul consideră inacceptabilă concluzia Colegiului de disciplină și etică cu referire prestația profesională a procurorului Tatiana Russu și la rolul său în examinarea cazului dat, bazat pe independența procesuală garantată de lege.

Principiul independenței procesuale a procurorului este, fără îndoială, un pilon fundamental ce susține realizarea dreptului la un proces echitabil. Totuși, Consiliul

Superior al Procurorilor notează că acest principiu nu trebuie înțeles ca fiind o posibilitate de a acționa după propria voință, deoarece independența nicidecum nu poate fi văzută ca un privilegiu personal, aceasta reprezintă o garanție acordată cetățenilor spre a le confirma că toate cazurile sunt examinate în mod echitabil și conform legii.

În această ordine de idei se menționează Avizul nr. 9 (2014) al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) privind normele și principiile europene referitoare la procurori, potrivit căruia *independența procurorilor nu este o prerogativă sau un privilegiu acordat în interesul procurorilor, ci o garanție pentru o justiție echitabilă, imparțială și eficientă, care protejează atât interesele publice, cât și cele private ale persoanelor în cauză*, normă care se regăsește și în pct.6.2.1 din Codul de etică al procurorilor și care indică asupra faptului că legea este unicul izvor al propriei convingeri a procurorului atunci când examinează cazurile ce îi sunt repartizate.

Pentru a asigura alinierea fermă la principiul independenței în activitate, procurorul, prin toate acțiunile întreprinse, trebuie să dea dovadă de principialitate, deoarece îi revine, prin efectul simetriei, și responsabilitatea în fața legii și în fața societății de a fi obiectiv, imparțial și preocupat de realizarea adecvată a sarcinilor funcționale, însă raportat la acest caz, procurorul Tatiana Russu nu s-a conformat cerințelor imperative enunțate.

În context, Consiliul reține că propria convingere a procurorului este un element fundamental al raționamentului logico-juridic, însă cu condiția ca aceasta să fie determinată în strict consens cu prevederile legii, adică să aibă la bază raportarea circumstanțelor stabilite la regulile normative ce reglementează conflictul de natură penală avut spre examinare.

Toate aceste procedee nu pot fi expresia unei discreții nelimitate, deoarece riscă să se transforme în arbitrar, iar propria convingere a procurorului la adoptarea soluțiilor procesual-penale și la efectuarea acțiunilor procesuale date în competența sa trebuie să fie rezultatul aplicării legii și a abilităților sale profesionale și cunoștințelor juridice, astfel încât să asigure că fiecare persoană beneficiază de toate garanțiile procesului echitabil.

Aceste concluzii sunt în acord și cu constatările Curții Constituționale, care a reținut că „deși există un anumit element de discreție la interpretarea legilor, stabilirea faptelor și aprecierea probelor, intima convingere a judecătorului urmează să opereze în limita cadrului legal. Intima convingere a judecătorului în luarea unei decizii nu are sensul unei simple opinii subiective a judecătorului, ci acela al certitudinii dobândite de acesta în mod obiectiv, pe bază de probe indubitabile” (HCC nr.12 din 28.03.2017), raționamente care se aplică *mutatis mutandis* și față de regula propriei convingeri a procurorilor la exercitarea atribuțiilor funcționale.

Astfel, Consiliul Superior al Procurorilor este de acord cu raționamentele Inspecției procurorilor expuse în contestație, privind angajarea răspunderii disciplinare a procurorului, care contrar prevederilor art. 270 alin. (1) pct.5 din Codul de procedură penală, a remis demersul vizat la Inspectoratul de poliție Xxxx, pentru examinare și adoptarea hotărârii prin prisma prevederilor art. 274 din Codul de procedură penală.

Totodată, notăm că norma legală incidentă este expresă, clară și previzibilă, consemnându-se în art. 270 alin. (1) pct.5 din Codul de procedură penală că,

procurorul exercită urmărirea penală în cazurile: [...] 5) infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, prevăzute la art. 166¹ din Codul penal.

Prin urmare, caracterul imperativ al acestei norme nu lasă loc de interpretări arbitrare, nu conține niciun fel de condiționalități de aplicare și impune o conduită juridică strict determinată, indiferent de voința subiectului de drept. În consecință, în speță, procurorul nu poate modifica sau ignora modul de aplicare a legii, după propria apreciere, fiind obligat să respecte întocmai dispozițiile legale.

În acest sens, procurorul este obligat să respecte în mod fidel dispoziția legală și nu are competența de a modifica, adapta sau ignora aplicarea legii potrivit propriei aprecieri sau interpretări personale.

Această obligație decurge din principiul legalității consacrat în art. 6 din Constituția Republicii Moldova, precum și din caracterul imperativ al normelor procesual-penale, care vizează garantarea unei proceduri conforme și echitabile. Derogarea de la litera legii, în lipsa unei dispoziții legale exprese, constituie un exces de competență și o încălcare a ordinii juridice.

Subliniem că modul în care a acționat procurorul Tatiana Russu în exercitarea atribuțiilor de serviciu denotă o atitudine ce depășește cu mult cadrul unei simple erori profesionale, care ar putea fi justificată prin necunoașterea unor norme juridice, dificultăți de interpretare sau incertitudini generate de schimbări în practica judiciară.

În opinia Consiliului Superior al Procurorilor, comportamentul manifestat relevă o lipsă de diligență profesională și denotă încălcarea obligației de responsabilitate, ce revin acestuia atât prin prescripțiile legii, cât și prin normele deontologice.

Vom consemna că procurorul Tatiana Russu nu a acționat, în speță, astfel încât să asigure examinarea completă și sub toate aspectele a circumstanțelor invocate în demersul Avocatului Poporului pentru Drepturile Copilului, Xxxxxx Xxxxxxxx, înaintat în interesele copilului Xxxxxxx Xxxx, obligație care îi revenea în baza art.274 (3¹) din Codul de procedură penală, care stabilește expres că, *în cazul în care din cuprinsul actului de sesizare sau de constatare rezultă bănuirea de săvârșire a unei infracțiuni prevăzute la art.166¹ din Codul penal, procurorul urmează să decidă asupra acesteia corespunzător alin.(1) din prezentul articol, într-un termen ce nu va depăși 15 zile.*

Alin.(1) al articolului nominalizat prevede că, *organul de urmărire penală sau procurorul sesizat în modul prevăzut în art.262 și 273 dispune în termen de 45 de zile, prin ordonanță, începerea urmăririi penale în cazul în care, din cuprinsul actului de sesizare sau al actelor de constatare, rezultă cel puțin o bănuială rezonabilă că a fost săvârșită o infracțiune și nu există vreuna din circumstanțele care exclud urmărirea penală, informând despre aceasta persoana care a înaintat sesizarea sau organul respectiv.*

În sensul dat, menționam că au fost încălcate inclusiv prevederile pct. 4 din Ordinul Procurorului General nr.81/6/4 din 08.11.2021, cu privire la organizarea activității de investigații a cazurilor de tortură, tratament inuman și degradant, care prevede că *la etapa recepționării și înregistrării informațiilor privind cazurile de tortură, tratament inuman sau degradant, procurorii vor acționa conform prevederilor pct.17 din Regulamentul cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, aprobat prin Ordinul comun al Procurorului General, ministrului justiției, ministrului afacerilor interne, directorului general al Serviciului Vamal, directorului*

Centrului Național Anticorupție și ministrului sănătății nr.77/572/408/639-o/197/1589 din 31.12.2013.

Pct. 7 al aceluiași ordin normează că, *în activitatea nemijlocită de investigare a cazurilor de tortură, tratament inuman și degradant, procurorii responsabili se vor conduce de prevederile Recomandărilor metodologice pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, aprobate prin Ordinul Procurorului General nr.76/8 din 30.12.2013, Recomandărilor metodologice pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, care implică persoane cu dizabilități psiho-sociale și intelectuale, aprobate prin Ordinul Procurorului General nr.39/8 din 30.12.2015 și de alte acte normative de specialitate în vigoare.*

La caz, vom reține și prevederile pct. 5 din Regulamentul cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, aprobat prin Ordinul Procurorului General nr. 77 din 31.12.2013, care descrie mecanismul interdepartamental de cooperare la identificarea, înregistrarea, raportarea și investigarea adecvată și eficientă a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant, ce se fundamentează pe mai multe principii, dintre care menționăm: [...]

2) *competență, care prevede că, angajații organelor de forță au obligația de a raporta procurorului toate cazurile de tortură, tratament inuman sau degradant care le-au devenit cunoscute în legătură cu îndeplinirea obligațiilor de serviciu sau în afara acestora. Raportarea, identificarea și înregistrarea cazurilor descrise se raportează procurorului necondiționat de faptul dacă despre acest caz a fost informat conducătorul său.*

Competența de a examina cazurile ce conțin alegații de tortură, tratament inuman sau degradant îi revine în exclusivitate Procuraturii;

3) *asigurarea protecției victimei actelor de tortură, tratament inuman sau degradant, care prevede că, protecția victimei se realizează prin măsuri eficace și eficiente, aplicate de la etapa identificării cazului pe tot parcursul procesului de instrumentare al acestuia. Copii sau alte persoane vulnerabile, precum persoanele deținute (reținute, arestate, condamnate, internate forțat în spitale), victime ale torturii, tratamentului inuman sau degradant, beneficiază de atenție sporită și prioritate în aplicarea măsurilor de protecție [...].*

Totodată, e de menționat că, de către subdiviziunile Procuraturii Generale au fost întreprinse un șir de măsuri pentru a acorda ajutor metodic procurorilor procuraturilor teritoriale și specializate la investigarea acestei categorii de cauze penale. În acest sens, sunt relevante: *Recomandările metodologice pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, aprobate prin Ordinul Procurorului General nr.76/8 din 30.12.2013; Aspecte metodologice și tactice de investigare a cazurilor de tortură.*

În aceeași ordine de idei, urmează a fi invocate și prevederile Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, adoptată la 20.11.1989, care în art. 37 prescrie că, statele părți vor veghea ca nici un copil să nu fie supus la tortură, la pedepse sau la tratamente crude, inumane sau degradante.

Totodată, potrivit art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, adoptată la 04 noiembrie 1950, nimeni nu va fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat că, atunci când o persoană face o afirmație credibilă că a suferit din partea autorităților statului, tratamente contrare art.3 al Convenției, este necesar să se facă o anchetă oficială efectivă, în cadrul căreia autoritatea competentă trebuie să întreprindă toate măsurile rezonabile și disponibile pentru a asigura dovezi privitoare la incident. Autoritățile trebuie întotdeauna să depună eforturi serioase pentru a afla ce s-a întâmplat și nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a înceta investigația sau să le pună la baza deciziilor adoptate. În caz contrar, interdicția generală prin lege a torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane și degradante, în pofida importanței ei fundamentale, ar fi inefficientă în practică și ar fi posibil pentru agenții statului ca, în unele cazuri, să încalce drepturile persoanelor pe care le au sub control, fără a fi pedepsiți (*a se vedea Labita vs Italia nr.26772/95 pct.131, Corsacov v.Moldova, cererea nr. 18944/02, pct.68,69, Lipencov c.Moldovei, cererea nr.2 7763/05*).

Prin urmare, rolul procurorului în domeniul combaterii torturii și repunerii în drepturi a persoanelor prejudiciate prin acțiuni de tortură, tratament inuman sau degradant este cel mai principal în sistemul de drept din țară, Procuratura fiind unicul organ abilitat cu dreptul de a cerceta pretențiile alegații ale reclamantilor în care se face trimitere la o eventuală încălcare a drepturilor fundamentale, inclusiv încălcarea art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

La fel, procurorii trebuie să respecte obligația de a iniția investigații oficiale atunci când se primesc informații credibile din diferite surse că persoana a fost supusă unor tratamente contrare art.3 al Convenției, obligație care persistă chiar și în cazul absenței unei plângeri exprese. Atunci când, exercitând obligațiile de serviciu, procurorul obține informații sau cunoaște alte circumstanțe ce oferă temei de a presupune că persoana a fost supusă acțiunilor de tortură, tratament inuman sau degradant, procurorul se autosesizează în condițiile art. 262 alin. (3) din Codul de procedură penală.

Astfel, prin conduita sa procesuală, procurorul Tatiana Russu a arătat într-o manieră inadmisibilă, care nu poate fi îndreptățită, că a desconsiderat atribuțiile de serviciu ce îi reveneau și a acționat total necorespunzător, deși era obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru a asigura drepturile victimei minore la un proces echitabil.

Or, cazul a devenit intens mediatizat, iar în raportul său, Avocatul Copilului a evidențiat multiple deficiențe, subliniind lipsa de reacție a instituțiilor responsabile de protecția minorului, precum și carențele în investigarea unui posibil tratament degradant aplicat în privința unui copil minor aflat în custodia statului. Aceste dezbateri în spațiul public au afectat grav imaginea și prestigiul Procuraturii, creând percepția că instituția tolerează astfel de situații.

Esența activității procurorului, este aplicarea în concret a legii, adică raportarea pentru fiecare caz în parte a circumstanțelor particulare la prevederile legii, pentru a decide și a stabili ordinea și competența de examinare, astfel încât să nu fie afectată natura conflictului juridic dedus pentru soluționare.

Substanța îndeplinirii conștiincioase a obligațiilor include necesitatea ca un procuror să demonstreze permanent obiectivitate, acuratețe profesională, analiză onestă a circumstanțelor examinate și un interes autentic de stabilire, pentru fiecare caz, a adevărului, fără a admite calificări distorsionate.

Totodată, în cazul de față, procurorul Tatiana Russu, exercitând funcția de adjunct interimar al procurorului-șef al Procuraturii raionului Briceni, avea nu doar responsabilitatea gestionării legale a cauzei, dar și preocuparea de a asigura menținerea prestigiului instituției pe care o reprezintă.

Având în vedere caracterul deosebit de sensibil al cauzei, în care este semnalat un potențial abuz sau tratament degradant față de un copil aflat în custodia statului, precum și reflectarea amplă a cazului în spațiul public, se impunea un nivel sporit de diligență, responsabilitate și reacție instituțională promptă.

O astfel de situație putea afecta profund percepția opiniei publice față de profesionalismul și credibilitatea sistemului procuraturii, iar lipsa unei reacții proporționale cu gravitatea faptelor denotă o atitudine pasivă, inacceptabilă pentru un procuror cu funcție de conducere, contribuind la deteriorarea imaginii Procuraturii ca autoritate publică chemată să protejeze drepturile fundamentale ale cetățenilor, în special ale celor vulnerabili.

Latura subiectivă, constatată în prezentul caz disciplinar, se deduce din modul în care procurorul și-a gestionat activitatea și din manifestarea față de aplicarea prevederilor legale.

Pentru existența abaterii disciplinare, nu este suficient să se constate că procurorul a comis o încălcare descrisă la art. 38 din Legea cu privire la Procuratură, ci este absolut necesar a se stabili dacă această faptă a fost comisă de către autorul ei și cu forma de vinovăție prevăzută de lege.

Potrivit art. 36 alin. (2) din Legea cu privire la Procuratură, procurorii sunt sancționați disciplinar pentru comiterea abaterilor disciplinare prevăzute la art.38, doar în cazul în care au fost săvârșite cu intenție ori cu neglijență gravă, conform prevederilor art. 38¹.

Se consideră că a fost săvârșită cu neglijență gravă o abatere disciplinară în cazul în care procurorul a admis o încălcare a unor norme de drept material ori procesual sau săvârșește o faptă prevăzută la art. 38 lit. f) fără a-și da seama de o eventuală consecință prejudiciabilă a acțiunii sau inacțiunii sale, deși putea și trebuia să o prevadă, ori considerând neîntemeiat că această consecință nu se va produce. Lipsa de previziune manifestată de procuror trebuie să fie inexplicabilă din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și să nu aibă nicio legătură cu particularitățile situației concrete care ar face-o înțeleasă.¹

În speță, întregul context factologic denotă existența neglijenței grave din partea procurorului Tatiana Russu, care a admis încălcarea gravă a normelor de drept procedural, fără a-și da seama de consecința eventuală care a survenit, deși putea și trebuia să le prevadă, considerând neîntemeiat că aceasta consecință nu se va produce.

Potrivit art. 41 alin. (2) al Legii cu privire la Procuratură, sancțiunea disciplinară se aplică procurorului proporțional cu gravitatea abaterii disciplinare comise și în funcție de circumstanțele personale ale acestuia. Gravitatea abaterii disciplinare este determinată de natura faptei comise și de consecințele produse. Consecințele produse sunt evaluate având în vedere atât efectele asupra persoanelor implicate în activitățile în cadrul cărora s-a comis fapta, cât și efectele asupra imaginii și prestigiului Procuraturii.

¹ Art.38/1 alin.(2) din Legea cu privire la Procuratură.

Subliniem că examinarea procedurii disciplinare prevede în mod obligatoriu stabilirea faptelor imputate, materialele probante, forma de vinovăție, poziția de apărare, circumstanțele agravante și atenuante, forma de sancțiune.

În spiritul responsabilității și exigenței impuse de statutul procurorului, este esențial ca fiecare etapă a procedurii disciplinare să fie tratată cu maximă atenție și obiectivitate. Prin urmare, re-analizarea acestui caz și adoptarea unei noi hotărâri nu doar că se impune, ci devine o necesitate pentru garantarea integrității actului de justiție și pentru menținerea încrederii în mecanismele de răspundere disciplinară.

Pe cale de consecință, Consiliul Superior al Procurorilor apreciază că, aspectele menționate validează soluția de admitere a contestației înaintată de către Inspekția procurorilor și de casare a hotărârii Colegiului de disciplină și etică nr. 3-64/2023 din 26.05.2023, cu adoptarea unei noi hotărâri pe caz, prin care procurorul Tatiana Russu, să fie recunoscută vinovată de comiterea abaterilor disciplinare imputate, cu aplicarea sancțiunii stabilite de art. 39 alin. (1) lit. d) din Legea nr.3/2016 - retrogradare din funcție, ca fiind o măsură proporțională cu încălcarea reținută în sarcina acesteia.

Pornind de la raționamentele expuse *supra*, în temeiul art. 37, art. 38 lit. a), art. 39 alin.(1) lit. d), art.51 alin.(1) lit. a), art.70 alin.(1) lit. f), art. 77, art. 86 alin. (3) lit. b) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură; pct.9.11 lit. b) din Regulamentul Consiliului Superior al Procurorilor; pct.81 lit. b) din Regulamentul privind organizarea și activitatea Colegiului de disciplină și etică, Consiliul Superior al Procurorilor-

HOTĂRĂȘTE:

1. A admite contestația înaintată de către Inspekția procurorilor, împotriva Hotărârii Colegiului de disciplină și etică nr. 3-64/2023 din 26.05.2023.

2. A casa Hotărârea Colegiului de disciplină și etică nr. 3-64/2023 din 26.05.2023 emisă în privința procurorului Tatiana Russu, cu adoptarea unei noi hotărâri.

3. A constata comiterea abaterii disciplinare prevăzute de art. 38 lit. a) din Legea nr.3/2016 cu privire la Procuratură și a aplica în privința procurorului sancțiunea disciplinară – **retrogradare din funcție**.

4. Hotărârea se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Procurorilor, www.csp.md, directoriul *Hotărâri*.

5. Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor poate fi contestată la Curtea Supremă de Justiție de orice persoană vătămată într-un drept al său într-un termen de 10 zile lucrătoare de la data la care hotărârea vizată i-a fost comunicată.

**Președintele Consiliului
Superior al Procurorilor**

semnat

Dumitru OBADĂ